

2.3 Razlogi za uvedbo vzgojnega načrta

Po razmisleku o nihanju glede rabe izrazov koncept in načrt ter končni odločitvi Ministrstva, da v zakonu uporabi izraz vzgojni načrt, se bomo posvetili vprašanju, kakšna je bila osnovna namera zakonodajalca, predlagatelja novele, torej Ministrstva za šolstvo in šport, kajti pomembno je vedeti, zakaj je Ministrstvo uvedlo vzgojni načrt in kaj je od te novele pričakovalo.

V že navedenem gradivu iz javne in strokovne razprave (Izhodišča, 2006; Magnetogram, 2006; Sodobna pedagogika, 58 (posebna izdaja); zbornik Vzgojni koncept na razpotjih sodobnosti s posveta v Žalcu, 2007) večkrat najdemo izraženo temeljno namero zakonodajalca. Predlagatelji poudarijo, da imamo v Zakonu o osnovni šoli jasno zapisane cilje osnovnega šolanja: »Nekateri govorijo o izrazito izobraževalnih vsebinah, drugi o izrazito vzgojnih, npr. „/.../ vzgajanje za medsebojno strpnost, spoštovanje drugačnosti in sodelovanje z drugimi, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, razvijanje sposobnosti za življenje v demokratični družbi /.../“ (ZOŠ, 2006, 2. čl.)« (Izhodišča, str. 1). Temeljna namera se pokaže v naslednjem stavku, ko od te splošne ugotovitve, da so cilji že postavljeni, predlagatelji vidijo vrzel na izvedbenem nivoju. »Vzgojni načrt naj /.../ zapolnjuje vrzel med splošno deklariranimi cilji, ki so zapisani v zakonu, in med vzgojnimi dejavnostmi, ki jih šole izvajajo« (Škrinjar, 2007, str. 3). Osnovni namen zakonodajalca torej ni bil postavljati nove cilje, ampak pomagati šolam doseči z zakonodajo že postavljene cilje.

Uvajalci zakona priznavajo mnoge vzgojne elemente na šolah, te se trudijo tudi na vzgojnem področju, čutijo pa potrebo po celoviti ureditvi tega področja, kar vključuje načrtno delo. »Za vzgojno področje sicer obstajajo programske smernice za delo z oddelčno skupnostjo, posamezni vzgojni elementi v posameznih učnih načrtih (npr. pri učenju tujih jezikov spoznavamo tudi druge kulture). Nimamo pa neke celovite usmeritve, kako naj šola tudi vzgaja« (prav tam). Načrtno delo je utečeno na učnem področju, zato vidijo načrtovalci zakona vzporednico tudi z vzgojnim področjem. Tako kot preko učnih načrtov šola dosega načrtovane učne cilje, lahko z načrtovanimi vzgojnimi dejavnostmi lažje dosega v zakonodaji zapisane vzgojne cilje. Škrinjarjeva je še poudarjala, naj šola nadgradi dosedanje delo, ga bolj sistematizira, bolje načrtuje: »Z vzgojnim načrtom je možno ozavestiti vse načine, ki jih že uporabljamo v šolah ter dodati še nove dejavnosti« (prav tam). Zakonodajalec torej ni želel postavljati novih vzgojnih ciljev, tudi ni mislil, da bi morala šola na vzgojnem področju delati kaj izrazito vsebinsko novega. Novost pa je v pristopu, novost je načrtno delo.

Zakonodajalec je opozoril na še en pomemben vidik, in sicer na pomen usklajenosti med učitelji ter usklajenosti med šolo in starši. Pomembno je »enotno delovanje učiteljskega zbora in sodelovanje s starši« (prav tam). Enotno delovanje bi se tako doseglo znotraj učiteljske zbornice ter med šolo in starši. Prvo je torej enotno delovanje učiteljev, kar predpostavlja, da se morajo učitelji med seboj več pogovarjati in se dogovoriti, kako

bodo delovali. Svoje vzgojno delo pa morajo usklajevati s starši, saj se smiselna vzgoja lahko dogaja le v tesnem sodelovanju z njimi. Sodelovanje s starši pomaga tudi k temu, da se šola izogne konfliktnim situacijam med šolo in starši.

Vzgojni načrt je bil uveden zato, da bi preko načrtovanega in poenotnega delovanja šole in staršev prišli do celovitega vzgojnega pristopa in s tem do ustreznega uresničevanja ciljev, ki jih že določa zakonodaja.¹⁰

2.4 Zakonsko določilo: da ali ne

Javna razprava je izpostavila vprašanje, ali je prav, da država z zakonom določi obveznost šol, da izdelajo vzgojni načrt. Navedli bomo nekaj razlogov, zakaj je prav, da se z zakonom določi zahteva po vzgojnem načrtu, in nekaj razlogov proti zakonskemu določilu. V Preglednici 1 povzemamo navedene razloge.

Preglednica 1: Ključni razlogi za in proti zakonskemu določilu o vzgojnem načrtu

Razlogi za	Razlogi proti
1. Država ima pravne in moralne obveznosti, da uresniči v zakonih in deklaracijah zapisane cilje vzgoje in izobraževanja.	1. Šola že vzgaja in ji ni treba dodatno nalagati te naloge še z zakonom.
2. Treba je ustvariti formalni okvir za vzgojni načrt.	2. Šola bolj kot načrt potrebuje vzgojni koncept, ki pa ga ni mogoče uzakoniti.
3. Okrepiti je treba vzgojno poslanstvo šole.	3. Nov dokument bo nekoristen papir v predalu.
4. Vzgoja naj bi potekala načrtovano in povsod.	4. Naj se ne rešuje samo osnovna šola, ampak celotna vzgojno-izobraževalna piramida.
5. Strokovna obveza.	

Najprej pogledjmo nekaj razlogov, ki potrjujejo nujnost zakonskega določila. Prvi razlog so moralne in pravne zaveze, ki jih ima država, zato predlagatelj novele opozarjajo na zavezujoče dokumente, kot so Konvencija o otrokovih pravicah OZN (1989), Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (1995), Izhodišča kurikularne preнове (1997), 2. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI, 1996) – cilji vzgoje in izobraževanja, cilji OŠ v 2. členu Zakona o osnovni šoli (ZOŠ, 2007) in Unescov dokument Učenje: skriti zaklad (Delors, 1996) (Izhodišča, 2006, str. 1; Gomboc, 2007a, str. 199–201). Človekove in otrokove pravice, državni cilji vzgoje in izobraževanja ter mednarodni dokumenti zavezujejo državo, zato deklaracije ne smejo ostati le na deklarativni ravni, ampak morajo postati uresničene v konkretnem

¹⁰ V kolikšni meri se je namera uresničila, bomo raziskali v empiričnem delu, kjer bomo videli, kako vodstva šol ocenjujejo vlogo vzgojnega načrta pri vzgojnem delu šole.